

Ocena

rozprawy doktorskiej mgr Izabeli Magdaleny Kucharskiej p.t. "Analiza funkcjonalności wojewódzkich planów działań na wypadek wystąpienia epidemii. Identyfikacja dobrych praktyk i modelowych rozwiązań".

Przedstawiona do oceny praca jest obszernym studium poświęconym szeroko rozumianemu problemowi bezpieczeństwa epidemiologicznego państwa i dotyczy przeciwdziałania zagrożeniom związanym z możliwym wystąpieniem epidemii chorób zakaźnych oraz najbardziej efektywnymi metodami zwalczania i minimalizacji skutków takich zdarzeń.

Jej treść merytoryczna zawarta jest na 287 stronach, do których dodano załączniki zawarte na 19 stronach. W sumie recenzent musiał przewertować 307 stron tekstu napisanego poprawnym językiem i zawierającego ogromną ilość szczegółowych informacji.

Układ rozprawy odpowiada klasycznemu schematowi. Rozpoczyna się obszernym wstępem, w którym Autorka omawia rodzaje zdarzeń i zagrożeń w ujęciu zarządzania kryzysowego, wymienia obowiązujące w Polsce akty prawne dotyczące systemu bezpieczeństwa epidemiologicznego a w końcowej części przedstawia kompetencje i właściwości Państwowej Inspekcji Sanitarnej oraz wybranych elementów systemu ochrony zdrowia dotyczących działań przeciwepidemicznych. Tak obszerny i precyzyjnie opracowany wstęp doskonale spełnia swoje podstawowe zadanie, jakim jest uzasadnienie założeń i celu badań oraz zakresu rozprawy.

Założenia i cel pracy zostały przedstawione w następnym rozdziale. Celem badań Pani mgr Kucharskiej było dokonanie metaanalizy 16 wojewódzkich planów działania na wypadek wystąpienia epidemii zawartych w planach zarządzania kryzysowego, zidentyfikowanie i charakterystyka elementów działań krytycznych a następnie zaproponowanie schematu planu modelowego stwarzającego bazę do opracowania jednolitych i najbardziej funkcjonalnych planów wojewódzkich. Aby precyzyjnie zrealizować ten cel wyznaczono pięć celów szczegółowych. Na tej podstawie zostały sformułowane cztery hipotezy badawcze. Założone cele pracy są obszerne i ambitne a ich realizacja wymagała ogromnego wysiłku i doświadczenia naukowego. W pierwszym etapie badań Doktorantka przeanalizowała 16 obowiązujących w 2018 i 2019 roku wojewódzkich planów działania na wypadek wystąpienia epidemii. Została

przeprowadzona metaanaliza aktów prawnych dotyczących działań na szczeblu krajowym w zakresie bezpieczeństwa narodowego oraz szeregu dokumentów dotyczących zabezpieczenia przeciwepidemicznego w sytuacjach, które już miały miejsce w Polsce. Następnym etapem były badania kwestionariuszowe. Wszystkie plany zostały oceniane przez trzech niezależnych ekspertów w systemie punktowym (0-5) na podstawie opracowanych przez Doktorantkę ankiet zawierających 106 pytań zawartych w 8 sekcjach. Dodatkowym materiałem podlegającym analizie była również autorska ankieta zawierająca 8 jednakowych pytań otwartych skierowanych do państwowych wojewódzkich inspektorów sanitarnych (PWIS). Podobna ankieta zawierająca 9 pytań została skierowana do wojewodów. Wszystkie te ankiety dotyczyły oceny przez wymienione osoby funkcyjne wojewódzkich planów działania na wypadek epidemii i organizacji działań przeciwepidemicznych a zostały wysłane oficjalnie przez Głównego Inspektora Sanitarnego. Odpowiedzi udzielili wszyscy wojewódzcy inspektorzy sanitarni i tylko 13 wojewodów. Odpowiedzi zawarte w tych ankietach również zostały poddane kategoryzacji w skali punktowej (0-5). Dodatkowym etapem badań były indywidualne wywiady pogłębione

Dysponując tak dużą ilością zróżnicowanych danych Doktorantka stanęła przed trudnym zadaniem doboru właściwych metod wielopłaszczyznowej analizy statystycznej. Z zadania tego wywiązała się bardzo dobrze, co zapewniło wysoką wiarygodność rezultatów badań.. Ta część pracy świadczy o dużej dojrzałości i zdolności do samodzielnego prowadzenia badań naukowych oraz o niewyobrażalnej cierpliwości i pracowitości Doktorantki w celu rzetelnej realizacji zamierzonych celów.

Wyniki badań zostały przedstawione szczegółowo w następnym obszernym rozdziale obejmującym 158 stron. Treść opisową uzupełniły bardzo dobrze i przejrzysto opracowane wykresy oraz liczne tabele. Przedstawiono kolejno wyniki: analizy wojewódzkich planów działania na wypadek wystąpienia epidemii, analizy opinii PWIS, analizy opinii wojewodów oraz analizę porównawczą ocen ekspertów, wojewodów i PWIS. Dalszymi częściami tego rozdziału było zidentyfikowanie dobrych praktyk zawartych w analizowanych dokumentach, wyniki analizy przepisów prawa krajowego i najważniejszych dokumentów planistycznych a w ostatniej części przedstawione zostały wyniki, na podstawie wybranych przykładów, metaanalizy działań przeciwepidemicznych prowadzonych w Polsce.

Podsumowując ogólne uzyskane przez Panią mgr Izabelę Kucharską wyniki badań uważam, że są one nadzwyczaj rzetelnie opracowane i niepodważalnie wiarygodne, lecz, niestety, mało optymistyczne. Autorka wykazała, że żaden z ocenianych 16 wojewódzkich planów działania na wypadek epidemii nie spełnia wszystkich pożądaných kryteriów, a w

żadnej z 8 ocenianych sekcji nie osiągnęło maksymalnej liczby punktów. Rozbieżności między poszczególnymi województwami były ogromne zarówno w konstrukcji planów jak i ich treści, która często była niepełna i nieaktualna. Przedstawione i znakomicie udokumentowane wyniki analizy tych planów pozwalają na stwierdzenie, że w przypadku wystąpienia szczególnie niebezpiecznej epidemii nie będą one w pełni przydatne do zabezpieczenia bezpieczeństwa sanitarno-epidemiologicznego, a jeżeli taka sytuacja kryzysowa dotyczy kilku województw, sytuacja będzie dramatyczna. Wynika to głównie z braku jakiegokolwiek dokumentu, który mógłby takie plany ujednoczyć.

Rzadko się zdarza, aby rezultaty badań naukowych były natychmiast w pełni potwierdzone w praktyce. Tak stało się również w naszym kraju, gdy niespodziewanie pojawiła się pandemia SARS-CoV-2, która spowodowała niewyobrażalne wcześniej zagrożenia dla zdrowia publicznego populacji całego globu.

Następną część rozprawy stanowi dyskusja. Doktorantka przedstawia założenia najbardziej efektywnego wojewódzkiego planu działania na wypadek epidemii, konfrontuje je z różnymi obowiązującymi w Polsce aktami prawnymi, strategią przygotowań na wypadek wystąpienia sytuacji kryzysowych opracowaną w 2017 roku przez Światową Organizację Zdrowia a także z wynikami własnych badań zawartymi w tej dysertacji. Uzupełnieniem tych teoretycznych wywodów są również wnioski z przebiegu różnych ćwiczeń dotyczących działań związanych z sytuacją pojawienia się choroby niebezpiecznej i wysoce zakaźnej. Wywód zawarty w tej części pracy jest logiczny, zwarty i stanowi dobre uzasadnienie wniosków oraz podstawę do następnego etapu działań Pani mgr Kucharskiej jakim było opracowanie modelowego planu działania na wypadek wystąpienia epidemii.

Uzasadnienie konieczności opracowania i jego charakterystykę a przede wszystkim szczegółowo opracowany przez Panią mgr Kucharską schemat modelowy zawiera następny rozdział rozprawy. Opracowanie to jest znakomitym i twórczym osiągnięciem Autorki, niezwykle potrzebnym i gotowym do natychmiastowego wykorzystania przez upoważnione do tego władze, zwłaszcza na poziomie regionalnym.

Rozprawa zawiera 7 rozbudowanych wniosków mających pełne odzwierciedlenie w wynikach badań Doktorantki, wykaz piśmiennictwa zawierający 120 publikacji, 48 przepisów prawnych i rekomendacji oraz 26 stron internetowych. Wszystkie te źródła zostały w pełni wykorzystane w pracy. Rozprawę kończy streszczenie w języku polskim i angielskim. Uzupełnieniem źródłowym jest 5 załączników.

Reasumując, obszerne studium opracowane przez Panią mgr Izabelę Kucharską oceniam nadzwyczaj wysoko, przekracza ono znacznie kryteria wymagane dla rozpraw doktorskich, a wyniki badań mają ogromne znaczenie dla ważnego aspektu bezpieczeństwa państwa i zdrowia publicznego oraz mogą i powinny być zastosowane w praktyce.

Nie mam żadnych zastrzeżeń do wartości merytorycznej ocenianej pracy. Mam jednak dwie uwagi. W dostarczonym mi egzemplarzu zabrakło spisu tabel i rycin, co zwykle stosuje się w takich opracowaniach. Uważam również, iż wnioski powinny być wyodrębnione i przedstawione w formie krótkich stwierdzeń, a nie „rozmyte” w doskonałym skądinąd podsumowaniu. W obecnej wersji ta część pracy powinna mieć tytuł „Podsumowanie i wnioski”. Te drobne uwagi, łatwe do skorygowania, nie umniejszają w niczym wartości merytorycznej tej dysertacji.

Oceniając ogólnie przedstawioną rozprawę doktorską można stwierdzić, że jest to nadzwyczaj wartościowa praca naukowa. Została zaplanowana wzorowo i wykonana bardzo rzetelnie z ogromnym nakładem pracy. Zawiera elementy nowatorskie w postaci własnego oryginalnego opracowania opartego na wszechstronnej analizie aktualnych źródeł, jakim jest opracowanie modelowego planu działania na wypadek wystąpienia epidemii. Jest to nowe podejście do problemu przygotowań kraju do reagowania na zagrożenia biologiczne. Doktorantka udowodniła, iż posiada umiejętność samodzielnego prowadzenia badań naukowych, potrafi krytycznie analizować dane zawarte w innych źródłach informacji, posiada dużą wiedzę oraz potrafi umiejętnie przedstawić wyniki własnych badań naukowych, a wnioski mają duże znaczenie praktyczne i nadają się do natychmiastowego wdrożenia. Oceniana praca nie tylko spełnia, ale nawet przekracza warunki stawiane rozprawom doktorskim w świetle ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym.

Opierając się na zawartych w tej recenzji przesłankach mam zaszczyt przedstawić Wysokiej Radzie Instytutu Medycyny Wsi im. Witolda Chodźki wniosek o dopuszczenie Pani mgr Izabeli Magdaleny Kucharskiej do dalszych etapów przewodu doktorskiego. Uwzględniając nadzwyczaj wysoką wartość merytoryczną i praktyczną ocenianej rozprawy oraz jej ogromne znaczenie dla ważnego aspektu bezpieczeństwa państwa i zdrowia publicznego, przedstawiam również wniosek o jej wyróżnienie.

Warszawa, 2023-08-11

